

Izbija vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredniki in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXXVII. Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 18, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., TOREK, 25. APRILA (APRIL 25), 1944 Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 82

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Ameriške čete zasedle tri japonske baze

Rusi zasedli strateški hrib nad Sevastopolom, veliko mornarično bazo na Krimu ob Črnem morju. Ruski letalci potopili več nemških vojaških transportov. Berlin vidi obnovo sovjetske ofenzive.—Ameriške čete prebile nemško bojno črto na rimski fronti. Velika zavezniška letalska ofenziva se nadaljuje.—Britske in indijske čete ustavile Japonce

Zavezniški stan na Pacifiku. 24. apr.—Ameriške čete, ki so zadnje soboto invadirale holandsko Novo Gvinejo, so zasedle tri japonske letalske baze, poročajo glavni stan generala Douglasa MacArthurja. Te so pri Hollandu, zalivu Humboldt in Tenahmerahu. Tretja ameriška sila se je izkrcala pri Tadju po okupaciji Aitape, japonske baze. MacArthur, ki je vodil invazijo, poroča, da so ameriške čete obkrožile japonsko armado v severnem delu Nove Gvineje. Ta je zdaj v pasti, iz katere se najbrže ne bo izmotala.

London, 24. apr.—Poročilo s kimske fronte pravi, da so ruske čete zasedle strateški hrib nad Sevastopolom, veliko mornarično bazo ob Črnem morju.

Sovjetska ofenziva, ki se je pričela pred šestnajstimi dnevi, se nadaljuje. Ruski težki topovi bruha izstrelke na Sevastopol, letalci pa mečejo bombe na nemške transporte v luki. Več transportov z vojaškimi četami vred, ki so skušali pobegniti preko Črnega morja v Rumunijo, so bombe potopile.

Na dolgi fronti, ki se razteza od Črnega morja na jugu do Stanislava ob Karpatskem gorovju, stara Poljska, se položaj ni izpremenil. Odmor v operacijah se smatra za nekakšen odlih. Pričakuje se, da bodo Rusi kmalu udarili z vso razpoložljivo silo po sovražniku.

Radio Berlin vidi obnovo sovjetske ofenzive v zbiranju in ločenju ruskih armad. Ta se bo morda začela zaeno z zavezniško invazijo zapadne Evrope.

Ruska in nemška poročila omenjajo sovjetske operacije v zraku. Sovjetski letalci bombardirajo nemške vojaške koncentracije, železniške proge in komunikacijske zveze. Bombni napadi so morda uvod v veliko rusko ofenzivo.

Nemško poveljstvo priznava kritičnost situacije. Izjavilo je, da bo morala nacijska oborožena sila mobilizirati vsa sredstva za boj proti sovražniku. Berlin omenja bitke med Nemci in Rusi med Brodjem in Kowelom, centralna Poljska. Brodi leži 50 milj severovzhodno od Lvova, železniškega centra, Kowel pa 80 milj severozapadno od Brodja.

Ruski letalci so bombardirali nemško letališče pri Stanislavu in razbili 52 letal na tleh.

Neapel, Italija, 24. apr.—Ameriške čete so s pomočjo tankov zabile zagozo v nemško bojno linijo na fronti pod Rimom med Anzijo in Cisterno, se glasi poročilo. Nemški topniški oddeli so obnovili bombardiranje zavezniških pozicij na južni strani Cisterne.

Pri Casinu na drugem koncu italijanske fronte je še odmor v vojnih operacijah.

London, 24. apr.—Do 3000 zvezniških letal je ponovno invadiralo ozračje nad osiščno Evropo. Ameriška letala in bombniki so se dvignili z italijanskih baz in metali bombe na Dunajsko Novo mesto pri Dunaju, srednje tovarn, ki izdelujejo letalska motorna Messerschmitt.

To je bil že drugi ameriški bombni napad na Dunajsko Novo mesto od 12. aprila. Udele-

Ameriške vojne izgube razkrite

Cez 189,000 ubitih, ranjenih in ujetih

Washington, D. C., 24. apr.—Uradno poročilo razkriva ameriške izgube od začetka vojne do 7. aprila. Te znašajo 189,909 ubitih, ranjenih, ujetih in pogrešanih.

Armada je izgubila 145,082 mož. Število vključuje 25,013 ubitih, 59,222 ranjenih, 32,048 pogrešanih in 28,799 ujetih. Izmed onih, ki so bili ranjeni v bitkah s sovražnikom, se je 32,360 vrnilo v aktivno službo.

Izgube mornarice znašajo 44,227 mož. Število vključuje 18,795 ubitih, 11,726 ranjenih, 9282 pogrešanih in 4424 ujetih. To so izgube mornarice, pomorske pehote in obrežnih straž.

Vojni tajnik Henry L. Stimson je dejal, da je nemška letalska sila dobila težke udarce v zadnjih treh mesecih. Čez dvajset odstotkov te sile je bilo uničenih.

Stimson je naglasil, da zavezniški položaj na svetovnih frontah je ugoden. Japonci na Pacifiku se ne morejo upirati za zavezniški premoči na morju, kopnem in v zraku. Vojni tajnik je napovedal, da se bo situacija zavezničkov izboljšala tudi na italijanski fronti.

Nemčija plačala odškodnino Španiji

Madrid, Španija, 24. apr.—Zunanji urad poroča, da je Nemčija plačala odškodnino za španski parnik Montegorbea, katerega je potopila nemška podmornica v bližini Martinika, francoskega otoka na Karibejskem morju. Vsota odškodnine ni omenjena. Poročilo je prvo razkritje, da so Nemci potopili španski parnik. Čez dvajset članov posadke parnika je utonilo.

Thomas priporoča mirovno ofenzivo

New York, 24. apr.—Norman Thomas, vodja socialistične stranke, je v svojem govoru priporočal politično mirovno ofenzivo, ki naj se prične istočasno z zavezniško invazijo zapadne Evrope. Poudaril je, da se bo vojna podaljšala, če ne bo invazija spremljana s tako ofenzivo.

FINSKO LJUDSTVO INFORMIRANO O ODLOČITVI

Pogajanja glede sklenitve miru z Rusijo končana

AMERIŠKI PRITISK NA FINSKO

Stockholm, Švedska, 24. apr.—Finska vlada je po dolgem obotavljanju informirala ljudstvo, da so člani kabineta in parlamenta odbili sovjetske pogoje glede umika Finske iz vojne in sklenitve miru z Rusijo.

Uradno naznanilo, objavljeno sinoči, pravi, da sta vlada in parlament imela na vidiku bodočnost Finske. Odločitev je padla po diskuziji v parlamentu in na sejah članov kabineta.

Moskva, 24. apr.—Rusko ljudstvo pričakuje, da bo Amerika začela pritiskati na Finsko za umik iz vojne in pretrganje zveze med njo in nacijsko Nemčijo zdaj, ko je finska vlada zavrnila sovjetske mirovne pogoje. Finska ima moralno podporo s strani Amerike, ker slednja še vzdržuje diplomatske odnose z njo. Finska je v vojni z Rusijo in Veliko Britanijo, ne pa z Ameriko.

Ruski sentiment napram Finski se je skristaliziral, ko je Andrej J. Višinski, sovjetski zunanji podkomisar, naznanil, da so bila pogajanja s finsko vlado glede sklenitve miru zaključena, ker je slednja odbila ruske pogoje. Višinski je dejal, da Velika Britanija in Amerika odobravata sovjetsko akcijo. On je kritiziral stališče finske vlade in naglasil, da hoče biti še nadalje satelit nacijske Nemčije.

Kakšno akcijo bo Rusija podvzela proti Finski, da jo potisne na kolena, ni znano. Pričuje se, da bodo ruski letalci obnovili bombardiranje Helsinka in drugih finskih mest iz zraka. Moskva je zavzela stališče, da so bili njeni mirovni pogoj zmereni. To je tudi stališče Londona in Washingtona.

Pogoji so vključevali takojšnje pretrganje zveze med Finsko in Nemčijo; vzpostavitev meje iz leta 1940, ko je bila končana prva vojna med Rusijo in Finsko; vrnitev petčamskega distrikta

Domače vesti

Iz Clevelanda
Cleveland, O.—V bolnišnici St. Luke je po tritedenski boleznimi umrl Joseph Barle, po domače Sirkov Jožek. Star je bil 55 let in doma iz Gornjega Kamna pri Doberniču, odkoder je prišel v Ameriko pred 37 leti. Zapušča tri bratrance in eno sestrično.

Nov grob v Chicagu
Chicago.—Dne 19. t. m. je umrla Marija Majer, stara 35 let in rojena v Chicagu. Bolna je bila štiri mesece. Pokopana je bila na Češkem narodnem pokopališču po civilnih obredih. Njena mati, ki je umrla pred 20 leti, je bila sestra Franke Podlipca, ki biva v Ciceru. Pokojna je bila pred leti članica društva 102 SNPJ. Zapušča moža, devet let starega sinčka in pet let staro hčerko.

Nova grobova na zapadu
Kemmerer, Wyo.—Dne 18. t. m. je umrl Jim Super star 55 let in član društva 253 SNPJ. Rojen je bil v Čerenji na Češkem. Zapušča ženo, štiri hčere in enega sina, ki je pri vojaki.

Wilbaux, Mont.—V bolnišnici v Rock Springsu, Wyo., je umrla Frances Mezek, stara 62 let in rojena v Novakah pri Cerknu na Primorskem. Ona in njen mož sta bila na obisku pri bratu Tonetu Mezeku v Rock Springsu, ko jo je zadel mrtvoud. Pokopana je bila v Wilbauxu, Mont. Zapušča moža in sorodnike.

Iz Pennsylvanije
Monessen, Pa.—Naglo je umrl Paul J. Zoretič, podpredsednik društva 505 SNPJ. Star je bil 62 let in doma iz Zumberka na Hrvaškem. Član SNPJ je bil 20 let. Zadnja leta je vodil restavracijo. Pokopan je bil po civilnih obredih. Zapušča tri sinove (enega pri vojaki v Angliji), tri hčere in enega brata.

Protest proti odslovlitvi delavcev

Gary, Ind., 24. apr.—Unija elektrarskih delavcev, včlanjena v Ameriški delavski federaciji, je zapretila z odklicem stavke v znak protesta proti Public Service Co. of Northern Indiana zaradi odslovlitve desetih delavcev. Prizadete bodo elektrarne v Garyju, Hammond in East Chicagu, če bo unija uresničila grožnjo.

Rusiji in plačitev vojne odškodnine Rusiji v vsoti \$600,000,000 v dobi petih let.

Roosevelt odredil preklic stavke

Jeklarji vztrajajo v stavki

Vladni odbor predlaga pogajanja

Hammond, Ind., 24. apr.—Člani jeklarske unije CIO vztrajajo v stavki proti Pullman-Standard Car Manufacturing Co., čeprav je vojni delavski odbor odredil, naj se takoj vrnejo na delo, nakar naj se unija prične pogajati s kompanijo.

Norman Harris, pokrajinski direktor unije, je zanimal poročilo, da mu je William H. Davis, načelnik vojnega delavskega odbora poslal telegram z zahtevom, naj takoj preklic stavko. "Čakal sem dva dni na obnovo pogajanj s kompanijo," je dejal. "O situaciji sem obvestil Leonarda Berliherja, pomožnega načelnika odbora, ki pa ni niti vedel, da je v teku stavka."

Harris je dejal, da je stavko provocirala kompanija z ignoriranjem odloka vojnega delavskega odbora.

Ameriški parnik se razklal na dvoje

Senatorja zahtevata preiskavo

Seattle, Wash., 24. apr.—Parnik John Straub modela Liberty, naložen s strelivom, se je preklal na dvoje in potopil v bližini Alaske. Ta je bil lastnina Alaska Steamship Co.

Na krovu parnika se je nahajala posadka 70 mož. Najmanj 40 članov posadke je utonilo. Nesreča se je pripetila v bližini otoka Sanaka.

Washington, D. C., 24. apr.—Senator Truman, demokrat iz Missourija, in senator Wallgreen, demokrat iz Washingtona, sta naznanila preiskavo konstrukcije parnikov modela Liberty. Več parnikov tega modela se je preklalo na dvoje v zadnjih mesecih.

Kongresnik Magnuson, demokrat iz Washingtona, je tudi zahteval preiskavo. On je dejal, da se je štirinajst parnikov modela Liberty potopilo. Nekateri so se preklali kmalu potem, ko so šli v promet.

Evakuacija prebivalcev iz holandskih krajev

London, 24. apr.—Nemško poveljstvo je odredilo evakuacijo prebivalcev iz krajev na holandskem obrežju. Ozemlje dve milj od morja je razglasilo za varnostno cono. Poročilo o evakuaciji je dobila Aneta, holandska častniška agentura, iz zanesljivih virov.

Sporazum med avtno unijo in kompanijo

Toledo, O., 24. apr.—Avtna unija CIO je naznanila dosego sporazuma s Chevrolet Motor Co., nakar je bila stavka, v kateri je bilo udeleženih čez 1500 delavcev, preklicana. Detajli sporazuma niso znani.

Civilni poštni promet z Italijo vzpostavljen

Neapel, Italija, 24. apr.—Civilni poštni promet med Ameriko in južno Italijo ter Sicilijo pod zavezniško vojaško okupacijo je bil vzpostavljen. Prve pošiljke iz Amerike so dospele v Neapel.

Predsednik podprl vojni delavski odbor

POGODBA OSTANE V VELJAVI

Chicago, 24. apr.—Predsednik Roosevelt je posegel v konflikt med Montgomery Ward & Co. in unijo United Retail, Wholesale & Department Store Employees, včlanjeno v Kongresu industrijskih organizacij, ter odredil preklic stavke, katero je unija oklicala 12. aprila.

Roosevelt je poslal telegram uniji in kompaniji. Stavkarje je pozval, naj se takoj vrnejo na delo, kompanijo pa je opozoril, da se mora pokoriti odloku vojnega delavskega odbora. Provi-zije pogodbe med kompanijo in unijo morajo ostati v veljavi, dokler delavci pri volitvah ne odločijo, ali ima unija večino ali ne. Kompanija trdi, da unija nima večine in iz tega razloga ni hotela podpisati pogodbe, katera naj bi madomestila ono, katera veljavost je potekla v decembru preteklega leta.

Predsednik je naglasil, da se morata kompanija in unija pobotati danes, v obratnem slučaju pa bo podvzeta akcija, kakršno zahtevajo narodni interesi. To pomeni, da bo vlada prevzela lastnino kompanije.

Henry Anderson, predsednik unije, je dejal, da je Rooseveltova akcija zmaga unije. "Stavka je bila oklicana v znak protesta, ker se je kompanija uprla odloku vojnega delavskega odbora," je rekel. "Roosevelt je zdaj povedal kompaniji, da se mora podati. Unija se strinja s predsednikovo akcijo."

Člani unije se bodo danes sestali na shodu v hotelu Hamiltonu in gotovo je, da bo stavka preklicana. Kaj bo storila kompanija, ni znano. Sewell Avery, načelnik odbora direktorjev Montgomery & Ward Co., ni hotel komentirati Rooseveltove akcije. Drugi uradniki kompanije tudi molčijo.

Prvo pogodbo z unijo je kompanija podpisala 8. decembra 1. 1942 pod pritiskom vojnega delavskega odbora. Ko je veljavost te potekla, je kompanija izjavila, da se bo podpisala nove. Njen argument je bil, da unija ne reprezentira večine delavcev.

Partizani razteg-nili kontrolo

Tri petine Jugoslavije osvobojene

Bari, Italija, 24. apr.—Enote osvobodilne armade maršala Tita so počistile tri petine Jugoslavije in jih osvobodile. Tako je izjavil zev. Vlado Zečević, notranji minister v jugoslovanski provizorični vladi, v razgovoru z zavezniškimi častniki.

Zečević je znan v Jugoslaviji pod imenom "bojeviti duhovnik." V Bari je prišel, da mu v bolnišnici odvzamejo nemško krogle, ki ga je zadela v teku bitke med partizani in nacijsko silo.

Duhovnik je povedal častnikarjem, da ljudski odbori provizorične vlade opravljajo administracijske posle na jugoslovanskem ozemlju v obsegu 57,000 izmed 95,000 kvadratnih milj. V osvobojenih pokrajnah so partizani odprli šole in sodišča. Rekonstrukcija poškodovanih poslopj, cest in drugih projektov je v teku.

Ovira pred šifilsko prodajalno.

Glasovi iz naselbin

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narocnina za Zdruleno drzavo (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za cetiri leta; za Chicago in okolico Cook Co., \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.
Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarocenih clankov se ne vraclajo. Rokopisi literarne vsebine (fictice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo posiljatelju le v slucaju, ce je prilozil postnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (April 30, 1944), poleg vasega imena na nasloju pomeni, da vam je s tem datumom potekla narocnina. Pono-vite jo pravočasno, da se vam lost ne ustavi.

Custva ali razum?

Na drugem mestu današnje Prosvete sta dva dopisa, ki se nanašata na zadnje dogodke pri Prosveti. V mislih imamo dopis br. Antona Zaitza in zadnji del dopisa br. Jožeta Snoyja. Oba sta fina fanti (tudi moja osebna prijatelja), pionirja in pridna delavca za jednoto in delavsko stvar.

Razumemo, da je odstop br. Molka pod znanimi okolščinami za-bolel marsikaterega citatelja Prosvete in člana jednote, kajti mar-sikdo se je povsem strinjal z njegovimi smernicami; drugi so se strinjali le deloma, zavedajoči se, da ga ni urednika, ki bi mogel v polni meri zadovoljiti vse citatelje. In ker je bil br. Molek mno-gim dober učitelj, je naravno, da ta incident ne more biti kar tako pozabljen.

Toda odpirati te rane v Prosveti, ne koristi nikomur, najmanj pa organizaciji. Posebno ne, ako se obnovi stara ali prične nova po-lemika glede te zadeve, ki je več ali manj nasičena z osebnimi sim-patijami ali antipatijami. Da v taki polemiki govore osebna ču-stva, ne razum, je jasno. To je razvidno tudi iz prej omenjenih dopisov br. Toneta Zaitza in br. Snoyja. Posebno prvi se krega z dejstvi, kajti ne priznava niti resničnosti bivšega gl. urednika.

Kar je značilnejše, je to, da te vrste polemike ne priznava gl. od-boru moči in dolžnosti, katere mu je dala zadnja konvencija glede urejevanja Prosvete. V resoluciji o publikacijah SNPJ (konvenčni zapisnik, stran 118) čitamo tudi tole:

"Dalje ima gl. odbor SNPJ pravico, da tolači in sklepa, katere polemike so škodljive Prosveti in jednoti in valed tega nedovolje-ne." V isti resoluciji tudi čitamo: "Politične smernice Prosvete določa po potrebi in razmerah glavni odbor." V pravilih, točka 138, pa čitamo: "Glavni odbor ima pravico tolačiti vse nejasne in pomanjkljive točke pravil in podati pravi pomen istih."

Torej kdor je mnenja ali trdi, da je gl. odbor storil nekaj, za kar nima oblasti od konvencije, je v zmoti. Na podlagi citiranega stavka ima vsa pravico, da sklepa in ustavi listu in jednoti škod-ljive polemike. To vključuje tudi uredniške članke! In tudi če bi ne bilo tega črna na belem, gl. odboru navadna pamet narekuje to moč.

Kdo se seveda lahko sklicuje na "svobodo tiska", kar je zelo važen princip in predpogoj vsake količkej demokratične organiza-cije ali države. Toda tudi svoboda tiska ima svoje meje, kajti lahko se izlorablja in spremeni v bablilonsko anarhijo. V organiza-cijah se moramo sami kontrolirati in varovati, da ne izlorablamo svobode tiska. SNPJ na primer prepoveduje svojim članom osebno blatenje drug drugega, država pa ima zakon proti kriminalne-mu obrekovanju. Toda, če imate svoja lista, ali ako vam je kak list pripravljen "dobesedno" objaviti vse, kar bi napisali, bodisi na podlagi slabih informacij ali pa iz osebnih ali političnih motivov, lahko ubijete značaj najbolj poštejnega človeka—pa tudi gibanje—ne da bi vas mogel tožiti radj—kriminalnega obrekovanja.

Torej vsaka polemika mora imeti svoje meje. In vrhovna oblast, ki dela te meje pri SNPJ, je gl. odbor. Lahko je tudi konvencija, ki sama določi te meje z detajlirno definicijo, kaj smé in kaj ne sme v list. Tudi to smo že imeli pri jednoti, zadnja konvencija pa je poverila to moč gl. odboru.

Zadnja konvencija—kot vse prejšnje—je glede urejevanja publi-kacij jednote določila je načelne ali idejne smernice. Te določajo, da mora biti Prosveta urejevana "v smislu politične, ekonomske in socialne demokracije ter svobodne misli." Dalje je konvencija obsodila "diktatorsko in barbarsko diktaturo vsake vrste . . ."

Spor med gl. odborom in gl. urednikom je dobil korenine v sled-nji določbi: konkretno radi stališča Prosvete napram osebovnilno-mu gibanju v Jugoslaviji in napram Rusiji. Kar se pisca teh vrstic tiče, sem načelno proti vsaki diktaturi, pa naj bo bela, črna ali rdeča, in za najširšo in najpopolnejšo demokracijo. Ampak beseda demokracija je danes tako zlorabljana, da je mnogim le na jeziku in da hočejo z njo pokriti tudi največje politične lopovščine in so-cialne krivice.

Misljam, da mora biti vsak človek z zdravim razumom ZA de-mokracijo, za pravo, ne pa kakšno namišljeno ali alčeparsko de-mokracijo; vsak na razumu zdrav človek je tudi PROTI diktaturi in PROTI vojni, ki je največje barbarstvo na svetu, mati največjih zločinov. In vendar . . .

Pri slednji točki—in deloma tudi pri drugi—pa naletimo na naj-večji paradoks življenja. Načelno smo proti vojni, jo obojamo—o-boje posebno v mirnem času!—toda ko se znajdemo v nji, kaj sto-rimo? Če bi bili dosledni, bi je ne podpirali niti z najmanjšim gi-bom, bili bi stoprocentni pacifisti in bili pripravljeni iti za svoje prepričanje tudi v zapor, v internacijo, v smrt. Ampak življenje ni tako enostavno in človeštvo je babilon raznih prepričanj in nagnjenj. In tako smo v realnem življenju prisiljeni podpirati tudi največje zlo človeštva—moderno totalno vojno . . .

Tako je tudi glede Sovjetske unije, katero je porodila velika ru-ska revolucija. Njeno diktaturo, ki je v mnogočem prav tako bru-talna in barbarska kot je nacijska, lahko valed tega obojamo iz dreva v dan, toda dosegli ne bomo ničesar. Na drugi strani pa moramo priznati, da je prav ta diktatura ustvarila mnogo dobrega v Rusiji. Ako ruskemu ljudstvu ni dala drugega, mu je dala šol-stvo, socialno skrb za otroke, predvsem pa vero v svojo lastno bo-dičnost! In prav valed tega so stili mogočno nacijsko morilno ma-šino na svojih tleh!

O vsem tem se bomo o priliki se pogovorili. Želja uredništva je, da bi zopet ne pričeli kakšne brezglave polemike, ki bi ne ko-ristila ne posamezniku, ne organizaciji.

Razne vaine vesti

Bridgeport, O.—Prireditev v korist tukajšnjih postojank SANS in JPO dne 15. aprila, upoštevač obstoječe razmere, je zlasti v finančnem oziru si-jajno uspela. Vseled odmerkov gasolina je mnogo družin v okoliških naselbinah, ki ne morejo brez avta nikamor. Poleg tega pa imamo deževne dneve, ampak na dan prireditve pa se je zja-snilo. Dr. Kern mi je pisal, da bo ob 6. uri tukaj, tako da bomo uredili vse potrebno za kazenje slik. Zadnje minuto sem moral leteti v Wheeling po neko stvar, nazajgrede pa sem zamudil po-ulično, kar se rado pripeti, kad-ar se ti kam mudi.

Točno ob šestih pa sem bil že v dvorani, kjer je že čakal dr. Kern z ženo. Po kratkem razgo-voru smo šli k njegovemu avtu, v katerem je imel vse potrebne stvari za kazenje slik, nato pa smo dobili še operatorja, da je pazil na projektor, dočim je dr. Kern bil pripravljen, da razlaga pomen slik. V spodnjih prostori-h se je že nabralo nekaj ljudi, zunaj pa je spet začelo rostiti, kar jih je precej zadržalo od pri-reditve. Kljub temu so prihaja-li in s programom smo pričeli, četudi malo pozno. Po kratkem nagovoru sem predstavljal dr. Kerna, ki je na kratko obrazlo-žil pomen in namen SANSa, nje-govo delo, ki ga je že izvršil, tako je tudi orisal cilj, kateri se skuša doseči v bodočnosti. Ome-nil je delo in postanke partizan-ov v Jugoslaviji ter apeliral, da delujemo vsi brez razlike za ta cilj. Pohvalil je tudi nas, ker je menda slišal, kako složno de-lujemo v naši naselbini, ne ozira-je se na prepričanje, kar je tudi res, kajti glede tega smo strpni in delamo sporazumno.

Podpisani se je dr. Kernu zahvalil za njegov govor ter do-stavil, da tako gibanje potrebuje denarja, kajti brez tega SANS ne bo mogel doseči uspeha. Na-to sta mrs. Rebol in mrs. Godez med navzočimi nabrali \$32.11, kar je lepa vsota, ker smo imeli tudi vstopnino in ne veliko ude-ležbo. Sledilo je kazenje slik in z malimi pogreškami so bile do-bro predvajane. Nato pa plesna zabava, ki je trajala do ene po-polnoči. Sodelovanje je bilo vzorno, posamezniki delavcev in delavk pa ne bom omenjal. De-lali smo vsi in rezultat bo tako dober, da še pri večjih prireditvah ni bil tak. Kot predsednik obeh postojank se iskreno za-hvaljujem zlasti zunanjam gos-tom, ki so več tednov varčevali z gasolinom, da so lahko prišli na to prireditev, dalje vsem po-setnikom sploh, kakor tudi vsem delavcem in delavkam, ki ste po-magali z delom in finančno. Ko bo račun objavljen, vem, da bo rezultat v čast vsem. Hvala dr. Kernu za trud in poset ter dru-žabnost, tako tudi odboru, ki je dal dvorano brezplačno, razen plačanja za čiščenje. Glejmo, da bomo skupno delali toliko časa, da bo naš narod onkraj morja dobil svobodo in demokracijo!

V nedeljo, dne 7. maja ob 3. popoldne se bo vršila seja obeh postojank. Pošljite svoje za-stopnike vsi, to je vsa pridruže-na društva in tista, ki še niso pridružena. Slišali boste poročilo o prireditvi. Na tej seji bomo

tudi začrtali pot za nadaljnje delo. V nedeljo, dne 28. maja ob 10. popoldne se pa vrši seja Pro-svetne matice za to okrožje pri br. Josephu Skoffu na njegovi farmi na Bartonu, popoldne pa zabava za vse, kajti takrat bo že vse zeleno in toplo. Prostor je blizu polične in upamo, da se boste udeležili v velikem številu konference in zabave.

Zelo me je pretresla vest o na-gli smrti žene br. Franka Barbi-ča. V svojem in v imenu dru-gih, ki ga poznajo, mu izrekam naše globoko sožalje, tako tudi njegovi družini. Glede SANSa naj omenim, da nima ta politična organizacija nobene zveze s pravili, načeli imovino ali kar koli s SNPJ, ta-ko tudi ne z Molkom, ne s Pro-sveto in ne z resolucijo, ki je bila sprejeta na pittsburski kon-veciji. Kako se urejuje Pro-sveta, je druga stvar. Molek ni kršil ne pravil in ne resolucije, ampak gl. odbor je po mojem mnenju naredil napako s tem, ker ni sprejel Molkove sugestije, ki je bratska in odgovarja načelom SNPJ tudi v sedanjem svetovnem meteu, v katerem se nahajamo. Hoteli so, da Mo-lek sprejme protipogoje, ki so pristranski, kar lahko vidite, ako prečitata zapisnik in potek zaslišanja, ki gre tako daleč, da posega v družinske razmere, kar dela vtis, kakor da bi imel Mo-lek in njegova žena Gestapo za seboj, da izve s kom bosta ob-čevala in kam bosta šla. Jaz občujem z vsakim, tudi z duhov-nikom, če je treba, ampak vse do gotove meje. In SANS se mo-ra ravnati po tem pravcu, ako hoče uspeti.

Predbacivanja rada prihajajo od mrtvakov, ki ničesar ne stori-jo za SNPJ in jih dobro poznam. Niti z mezinem ne ganejo v-jednotnih kampanjah ali v agitaciji za Prosveto, za katero imamo tisti, ki imamo Molka pri srcu, veliko zašlug. Zato pa ne verjamemo v nekaj, česar ne vi-dimo. Predbacivanje, da je on svoje prepričanje zavrgel, je pu-hlo prerokovanje. Kredit ima pri SNPJ, SANS, JPO in pri vsem, kar koristi delavski stvari. Pribita resnica je, da večina je tudi dostikrat v zmoti, v kateri lahko igra osebnost, prenaglo presojanje in podobno veliko vlogo. Le poglejte jubilejno iz-da-je Prosvete, pa boste videli, kako pomemben članek ima Mo-lek v njej. Ali je postal antipa-tičen napram SNPJ, četudi je na sliki in ne več v-uradu? Kaj še! Kako pa so naredili mnogi drugi prej, ki niso dosegli pri SNPJ, kar so mislili? Zagnali so vse, kar so mogli, proti jed-noti, pa jim ni uspelo.

Moje mnenje in mnenje mno-gih drugih članov je, da se bi gl. odbor SNPJ ponovno sestel in izravnal zadevo v bratskem duhu in postavil br. Molka na-zaj na svoje mesto. To bi bilo bratsko. Poglejte kaj dela da-nes večina v kongresu! Tudi tam je večina, ampak kakšna? Vse, kar je količkej progresivne-ga, doživlja poraz. Zato pa si ni treba zabiti v glavo, da je veči-na vedno nezmotljiva. V Mol-kovi zadevi že ni bila nezmotlji-va, vsaj kakor je razvidno iz za-pisnika in kolikor ga mi pozna-

mo, vemo, da je bil vedno trden in lojalen član SNPJ ter odlo-čen bojevnik za delavske pravi-ce. Zato mi še na misel ne pri-da, da bi svoja načela on zavr-gel, razen če jih gl. odbor ne to-lača v smislu socialne demo-kracije.

Smrt mladega vojaka

Klein, Mont.—Pred kratkim je umrl Andrej Racki (Raky), ki je dal časa služil v armadi. K vojakom je bil poklican v mar-cu 1942, kmalu potem je bil po-slan v Alasko. Že prej ni bil trdnega zdravja in večkrat je tožil, da ima glavobol. Kljub temu je bil potrjen. Ker je bil rahlega zdravja, je vojni napor še bolj vplival na njegove živ-ce. Najprej so ga poslali v bolnišnico, na prošnjo staršev pa so ga potem poslali domov. Starši so upali, da mu bo domača po-strežba pomagala k zdravju, kljub temu pa je stalno pešal. Večfno je bil najrajši sam in tu-di svojih najboljših prijateljev se je bal. Najrajši je videl, da ni nihče ničesar govoril o voja-ščini. Njegovo zdravstveno stan-je je šlo vedno na slabše in končno je ugasnilo to mlado živ-ljenje in njegovo truplo je bilo položeno v prerani grob.

Pokojni mladenič zapušča starše, tri brate pri vojaki in tri sestre, katerih dve sta bolni-ški strežnici, ter enega bratran-ca.

Od tukaj je veliko število mlá-dih fantov v službi strica Sama, največ teh je na Pacifiku. Vsak piše, da tam vlada neznosna vro-čina, slaba voda in pa razne tropeške bolezni. Marsikateri tu-di dostavi, da bo srečen tisti, ki se bo vrnil zdrav iz te vojne. Naši vojaki v tistih krajih mo-razo res veliko prestati, kar se nam niti ne sanja. Kdaj bo te morije konec, tega nihče ne ve, nihče tudi ne ve, koliko prenese-jo tisti, ki imamo sinove na bo-jjiščih.

Iz doba tihotapstva

Monroe, Mich.—Bilo je leta 1919, ko sem služil vojake na Ko-roškem. Razdeljeni smo bili v straže po 20 skupaj in stražili mejo med Jugoslavijo in Avstri-jo. Ta straža je bila največ za-to, da se prepreči tihotapstvo, ki je takrat bilo dokaj razširjeno, ker je bilo dobičkonosno. Tihotapci so bili celo tako dr-zni, da so čez mejo gonili živino in sploh vse, kar se je dalo spravi-ti v denar. Največ te robe je šlo v Avstrijo. Goveja živina je bila v Jugoslaviji zelo poceni in tista v časih. Ako jo je tihotapec srečno spravil čez mejo, je s tem dobro zaslužil, kajti na drugi strani meje, v Avstriji, je bila cena znatno višja. Če si v Ju-goslaviji plačal za kravo, buko ali konja 3000 kron, si dobil v Avstriji zanj 6000 kron. Torej dvakrat toliko, kolikor si zanj dal v Jugoslaviji. Razume se, da je moral malo mazati, kar ga je vsekakor stalo par sto kron. Podkupil je stražo in šlo je.

Nekoč mi je pravil prijatelj-vojak, kako je imel te vrste kup-cija s tihotapci. Dva vojaka sta stala na straži nekako pet ki-lometrov v razdalji ob meji. Ta dva vojaka sta prišla do zaključ-ka, da bi bilo dobro in umestno, da poleg vojaške plače dobita še kakšno krono posebej. Zato ji-ma ni bilo težko izslediti kme-ta, ki se je ukvarjal s tihotap-stvom konj. Tisti prostor je bil kakih 30 kilometrov od Velikov-ca. Kmet je vojakoma takoj za-trupal in jima obljubil lepo plačo,

ako ga bosta pustila čez mejo s par konji, da jih proda v Avstri-ji. Tako je tudi bilo. V Velkov-cu se je imel vršiti semenj, kmet pa se je odločil, da kupi par konj in voz, kajti brez voza ni mogoče kupiti konj, tako je velevala po-stava in tako se je zgodilo.

Tisti kmet-tihotapec je bil prefrigan in vedno je s konji prevažal v vozu nekaj, tako da je prespepil postavo. Naslednje no-č se je odpravil proti meji, kar naenkrat pa konjčka poskočita in začeta galopirati z vozom in tihotapcem vred. Vozač ju je skušal ustaviti, a bilo je vse zam-man. Kot bi strela udarila, kon-jnička sta se še celo splašala in dirjala, voz je poskočil in vozač je telednil na tla ter se močno pobil na glavi, da je bil ves v krvi. Ko se je pobral, se je takoj zavedel, kaj se je zgodilo. Pogle-dal je po cesti, a videl je le prah, ki se je dvigal za vozom. Vse potrj je odkrival domov, kajti dobro se je zavedal, da svojih konjčkov ne bo nikoli več videl, tako tudi ne vozička.

Naslednji dan je čital v novj-nah, da so orožniki našli v ob-cestnem jarku dva konja v upre-gi vsa polomljena in zamotana. Orožniki so sklenili, da se oba konja na mestu ustrelita. Tako se je tudi zgodilo. Tihotapec je pri tem izgubil 15 tisoč kron, ko-likor je na sejmu odšel za konja in voz ter uprego in opremo. Omenjena dva vojaka je obves-til, da on se s tihotapstvom ne bo več ukvarjal. "Vrag naj vzame vse!" je zarobantil. "Tiste tisočake sem dobil na banki in si tako po neumnosti nakopal dolg na posestvo."

Povest o večni nevesti

Cleveland, O.—Da bo med do-pisi nekoliko spremembe, sem se namenila, da napišem krat-ko črtico ali povest o večni ne-vesti Marjetki Korenovi in upam, da ne bo predolgčasna. Med dopisi sem namreč že večkrat videla razne spise, ki niso vse-lej dopisniške vsebine. Zato ta povestica o Marjetki.

V St. Petru pod svetogorski-mi hribi se je pred davnimi le-ti bogatemu posestniku Korenu rodila hčerka Marjetka. Svoja detinska leta je preživela kot ostali otroci in s sedmim letom je začela hoditi v šolo. Njena šolska leta so dokaj hitro potek-la in že je Marjetka zrastle v mlado deklo. Ko je doplnila osemnajsto leto starosti, ni bilo na njej opaziti posebne lepote. Bila je črnkaste polti in prikup-ne zunanosti. V svojem dvaj-setem letu pa je bila Marjetka v ljubezni globoko prevarana, ta-ko da je mislila pobegniti v sa-mostan.

Marjetka je bila vročekrvne narave in po tisti prvi nesrečni ljubezni se je odločila, da bo srečna le tedaj, če gre v svet. Tako se je odpravila v Ljublja-no in si dobila delo kot prodaj-alka sočivja na ljubljanskem trgu.

Baš v tistem času je živel v Ljubljani tudi Jože Stroček, sin številne družine iz ljubljanske-ga predmestja. Jože je bil star 24 let in dobil je delo pri čišče-nju ulic. Marjetka je kmalu opazila mladega delavca in ni bilo dolgo, da sta si postala znanca. Prihodnje nedeljo sta šla skupaj na sprehod. Često sta se potem sprehalja po ljubljanskih ulicah. Marjetka pa se je skrbno izogibala samotnih, mrač-nih ulic, kajti nikakor ni mogla pozabiti na svojega prvega že-nina in ni mogla preboleti tiste-ga razočaranja v prvi ljubezni.

Marjetka je bila dober dekle. Rada pa je verjela starejšim lju-dem, da postenemu dekletu ne-ka nevidna roka privede dobre-ga ženina. Ko sta se ob luni-nem svitu nekega lepega polet-nega večera z Jožetom spreha-jala, je Marjetka dejala, kako le-po je in iz tepega večera se bo porodilo lepo jutro. Dostavila je, da kljub temu človeško živ-ljenje je grenko; imela je lepe made, gojila čisto ljubezen, pa je bila prevarana, česar ni mo-gla pozabiti. Jože jo je spretno potolažil, da je bila prevarana zato, ker je namenjena njemu, zato naj pozabi na preteklost, kajti on jo bo gotovo poročil.

Človek silno nerad spregovori, ali kadar pride tako daleč, se ne more več premagovati. Vse zgleda, da bomo tudi mi sami po-trebovali nekakšno osvobodilno fronto. To je vse, kar sem mis-lil povedati in nimam namena reagirati na odgovore, ker ni-mam za to ne časa ne volje. Po-vedal sem svoje.

Anton Zaitz, 594.

Povest o večni nevesti
Cleveland, O.—Da bo med do-pisi nekoliko spremembe, sem se namenila, da napišem krat-ko črtico ali povest o večni ne-vesti Marjetki Korenovi in upam, da ne bo predolgčasna. Med dopisi sem namreč že večkrat videla razne spise, ki niso vse-lej dopisniške vsebine. Zato ta povestica o Marjetki.

V St. Petru pod svetogorski-mi hribi se je pred davnimi le-ti bogatemu posestniku Korenu rodila hčerka Marjetka. Svoja detinska leta je preživela kot ostali otroci in s sedmim letom je začela hoditi v šolo. Njena šolska leta so dokaj hitro potek-la in že je Marjetka zrastle v mlado deklo. Ko je doplnila osemnajsto leto starosti, ni bilo na njej opaziti posebne lepote. Bila je črnkaste polti in prikup-ne zunanosti. V svojem dvaj-setem letu pa je bila Marjetka v ljubezni globoko prevarana, ta-ko da je mislila pobegniti v sa-mostan.

Marjetka je bila vročekrvne narave in po tisti prvi nesrečni ljubezni se je odločila, da bo srečna le tedaj, če gre v svet. Tako se je odpravila v Ljublja-no in si dobila delo kot prodaj-alka sočivja na ljubljanskem trgu.

Baš v tistem času je živel v Ljubljani tudi Jože Stroček, sin številne družine iz ljubljanske-ga predmestja. Jože je bil star 24 let in dobil je delo pri čišče-nju ulic. Marjetka je kmalu opazila mladega delavca in ni bilo dolgo, da sta si postala znanca. Prihodnje nedeljo sta šla skupaj na sprehod. Često sta se potem sprehalja po ljubljanskih ulicah. Marjetka pa se je skrbno izogibala samotnih, mrač-nih ulic, kajti nikakor ni mogla pozabiti na svojega prvega že-nina in ni mogla preboleti tiste-ga razočaranja v prvi ljubezni.

Marjetka je bila dober dekle. Rada pa je verjela starejšim lju-dem, da postenemu dekletu ne-ka nevidna roka privede dobre-ga ženina. Ko sta se ob luni-nem svitu nekega lepega polet-nega večera z Jožetom spreha-jala, je Marjetka dejala, kako le-po je in iz tepega večera se bo porodilo lepo jutro. Dostavila je, da kljub temu človeško živ-ljenje je grenko; imela je lepe made, gojila čisto ljubezen, pa je bila prevarana, česar ni mo-gla pozabiti. Jože jo je spretno potolažil, da je bila prevarana zato, ker je namenjena njemu, zato naj pozabi na preteklost, kajti on jo bo gotovo poročil.

Ko je Marjetka praznovala svoj 21-letni rojstni dan, je do-bila od svojega ženina zarocni-prstan. Sklenila sta, da se kma-lu poročita, zato sta oba nosila svoje prihranke v hranilnico skupno, da se tako nabere za pohištvo. Jože ji je zabljeval, da je to njegova prva ljubezen. Naročil ji je, naj piše domov po rojstne listine, da bo vse pri-pravljeno za poroko. Marjetka je odvrnila, da gre rajše sama iskat listine in bo ostala doma za par tednov, da se pripravi za poroko. Tako se je tudi zgodilo. Doma je razglasila veselo vest, da se bo omožila in povabila je na svatbo svoje prijateljice.

Jože Stroček je živel v delav-ski četrti in blizu tam je stano-vala prijazna mladenka Vida. V katero se je rad razgovarjal. V odsotnosti Marjetke se je Jože začel sprehajati s to blondinko, ki je bila zelo prikupna, vitka in lepa. Sleherni večer sta Vida in Jože kramljala in na pred-več Marjetkine vrtnice je rekel Vida, da jo bi takoj poročil, če bi imel potrebno vsotico cvenka. Vida ga je zagotovila, da bi pač lahko nekaj časa žvela pri nje-nih starših.

Naslednjega dne se je Marjet-ka vrnila v Ljubljano vsa srečna in Jože jo je čakal na postaji. Vse je bilo pripravljeno in Jože je svetoval, da gresta takoj v župnišče po dovoljenje in na-znanilo. V nedeljo sta bila prvič

zaprana. Marjetka je kmalu opazila mladega delavca in ni bilo dolgo, da sta si postala znanca. Prihodnje nedeljo sta šla skupaj na sprehod. Često sta se potem sprehalja po ljubljanskih ulicah. Marjetka pa se je skrbno izogibala samotnih, mrač-nih ulic, kajti nikakor ni mogla pozabiti na svojega prvega že-nina in ni mogla preboleti tiste-ga razočaranja v prvi ljubezni.

Marjetka je bila dober dekle. Rada pa je verjela starejšim lju-dem, da postenemu dekletu ne-ka nevidna roka privede dobre-ga ženina. Ko sta se ob luni-nem svitu nekega lepega polet-nega večera z Jožetom spreha-jala, je Marjetka dejala, kako le-po je in iz tepega večera se bo porodilo lepo jutro. Dostavila je, da kljub temu človeško živ-ljenje je grenko; imela je lepe made, gojila čisto ljubezen, pa je bila prevarana, česar ni mo-gla pozabiti. Jože jo je spretno potolažil, da je bila prevarana zato, ker je namenjena njemu, zato naj pozabi na preteklost, kajti on jo bo gotovo poročil.

Ko je Marjetka praznovala svoj 21-letni rojstni dan, je do-bila od svojega ženina zarocni-prstan. Sklenila sta, da se kma-lu poročita, zato sta oba nosila svoje prihranke v hranilnico skupno, da se tako nabere za pohištvo. Jože ji je zabljeval, da je to njegova prva ljubezen. Naročil ji je, naj piše domov po rojstne listine, da bo vse pri-pravljeno za poroko. Marjetka je odvrnila, da gre rajše sama iskat listine in bo ostala doma za par tednov, da se pripravi za poroko. Tako se je tudi zgodilo. Doma je razglasila veselo vest, da se bo omožila in povabila je na svatbo svoje prijateljice.

Jože Stroček je živel v delav-ski četrti in blizu tam je stano-vala prijazna mladenka Vida. V katero se je rad razgovarjal. V odsotnosti Marjetke se je Jože začel sprehajati s to blondinko, ki je bila zelo prikupna, vitka in lepa. Sleherni večer sta Vida in Jože kramljala in na pred-več Marjetkine vrtnice je rekel Vida, da jo bi takoj poročil, če bi imel potrebno vsotico cvenka. Vida ga je zagotovila, da bi pač lahko nekaj časa žvela pri nje-nih starših.

Naslednjega dne se je Marjet-ka vrnila v Ljubljano vsa srečna in Jože jo je čakal na postaji. Vse je bilo pripravljeno in Jože je svetoval, da gresta takoj v župnišče po dovoljenje in na-znanilo. V nedeljo sta bila prvič

zaprana. Marjetka je kmalu opazila mladega delavca in ni bilo dolgo, da sta si postala znanca. Prihodnje nedeljo sta šla skupaj na sprehod. Često sta se potem sprehalja po ljubljanskih ulicah. Marjetka pa se je skrbno izogibala samotnih, mrač-nih ulic, kajti nikakor ni mogla pozabiti na svojega prvega že-nina in ni mogla preboleti tiste-ga razočaranja v prvi ljubezni.

Ameriški bombniki v osrčju nad Nemčijo.

Teritorialna razdelitev Sovjetske unije

(Se nadaljuje.)

Zveza ustava SSSR podrobno našteva posle, ki spadajo v kompetenco zveze: Zastopstvo zveze v mednarodnih odnosih; vodstvo diplomacije in sklepanje političnih in drugih pogodb s tujimi državami; izprememba znanjih mej zveze in urejevanje mejnih vprašanj med zveznimi republikami; sklepanje pogodb za vstop novih republik v zvezo; napoved vojne in sklepanje miru; sklepanje notranjih in zunanjih posojil zveze in odobritev zunanjih in notranjih posojil zveznih republik; ratifikacija mednarodnih pogodb; vodstvo zunanje in določitev sistema notranje trgovine; temelji in splošni načrt narodnega gospodarstva zveze; določitev industrijskih panog in posameznih podjetij, ki imajo pomen za celo zvezo; sklepanje koncesijskih pogodb tako za zvezo, kakor tudi v imenu zveznih republik; vodstvo prometa, pošte in brzojav; organizacija in vodstvo oboroženih sil; potrjevanje enotnega državnega proračuna, ki vsebuje proračune zveznih republik, določitev davkov in dohodkov zveze in poleg tega nakazil in doklad k tem davkom in dohodkom, ki preidejo kot proračuni zveznih republik na zvezne republike; odobritev dodatnih datjev za proračune zveznih republik; določitev enotnega denarnega in kreditnega sistema; določitev splošnih načel za obdelovanje in izrabljanje zemlje, kakor tudi za izrabljanje zemeljskih zakladov, gozdov in voda na vsem ozemlju zveze; zvezna zakonodaja, preseljevanje iz ene zvezne republike v drugo in določitev fondov za preseljevanje; določitev načel v sodstvu, sodnem postopanju, državljanstvu in kazenski zakonodaji zveze; določitev temeljnih zakonov o delu; določitev splošnih načel za ljudsko prosveto; določitev splošnih odredb za čuvanje ljudskega zdravja; določitev mer in uteži; organizacija zvezne statistike; načelna zakonodaja o zveznem državljanstvu in glede pravic državljanstva; pravo amnestije, ki se nanasa na vse zvezno ozemlje; izredni odredb sovjetskih kongresov in osrednjih izvršilnih odborov zveznih republik, ki krivijo zvezo ustavo; poravnava in sporov med zveznimi republikami. Zveza čuva suverenost posameznih zveznih republik, ki je omejena v mejah v zvezno kompetenco spadajočih funkcij. Suverenost zveznih republik je posebno izražena v členih 4 in 6 zvezne ustave, ki dajeta posameznim zveznim republikam pravo odločitve, tako da ima vsaka zvezna republika (teoretično) pravico do prostega izstopa iz SSSR. Ozemlje zveznih republik se ne sme izpremeniti brez njihovega pristanka, prav tako pa je potrebno za izpremembo, omejitev ali ukinitve prava odcepitve so glave vseh zveznih republik.

Zvezi je pridržana vsa zunanja politika in zunanja trgovina, oborožena sila, promet, pošta in brzojave. (Na podlagi zadnje izpremembe ustave je 16 sovjetskih republik dobilo avtonomijo (na papirju) tudi v zunanji politiki in v vojaških zadevah.

Ured.) Za ostale panoge javnega življenja pa so zvezne republike zveze, v okviru katerih se izobezevane na principijelna določila likuje nadaljnja zakonodaja in uprava v posamezni zvezni republiki. Analogno temu sestoji tudi svet ljudskih komisarjev, nekaj demokratični ministrski svet, ki pa ima poleg izvrševalne tudi zakonodajne oblasti, iz zveznih in združenih komisariatov.

Zvezni komisariati obstoje za zunanjo politiko, za trgovino, za promet ter za pošto in brzojav. Ostali pa so združeni komisariati (delo, finance, kontrola delavcev in kmetov, predsedstvo gospodarskega sveta in združena državna policijska uprava—znana navadno pod kratico GPO). Medtem ko so n. pr. ljudski komisariji za vojsko in mornarico v svetu ljudskih komisarjev posameznih zveznih republik organ, torej uradniki zveze, je n. pr. ljudski komisar za finance obratni organ zveze in zvezne republike. Prvi je odgovoren zvezi, drugi je podrejen zvezni republiki.

Rekli smo že, da je SSR razredna država, ki je nastala v revoluciji in katere smoter je, da izvede svetovno revolucijo. Zato je moral biti v novi državi izločen vsak moment, ki bi lahko oviral širjenje komunizma; na drugi strani pa je izrabljeno vse, kar njegovo širjenje omočga. Tozadevno je nova država v narodnostnem oziru ugodila težnjam tako geografskega, kakor zgodovinskega in kulturnega značaja in jih uporabila za komunistično propagando tako na znotraj, kakor tudi na zunanje. Samo da je zunanje politične propagandne činitele uporabila kot razredna država za svetovno revolucijo in komunizem. (To je bila resnica prvih deset let: do izgona Trockega, glavnega eksponenta svetovne revolucije; od tedaj je služila kominterna z vsemi komunističnimi strankami ruski zunanji in notranji politiki in z njo vred spreminjala "linije".—Ured.) S tem je dobil zlasti narodnostni moment tako notranje, kakor tudi zunanje politični propagandi značaj. Nad narodnostnim momentom pa vlada, ne samo v posameznih zveznih republikah, ampak predvsem v zvezi sami gospodarski moment, ki je naglasen že v ustanovitveni deklaraciji SSSR.

Propagandni cilj je dosegel leninizem predvsem z nacionalno-kulturnimi koncesijami Tatarom, Kirgizom, Nemcem itd. Kajti graditelji domačih narodnostnih avtonomij niso bili, kakor pri nas v Srednji Evropi, meščani, ampak po revoluciji 1. 1917 in njeni propagandi vzgojeni tatarski, kirgiški, nemški itd. komunisti. Ti so prevzeli narodnostno in politično avtonomijo v svoje roke, obenem pa tudi nalogo od vsedržavne stranke, da vzbudijo domačine obenem z narodnim čutom predvsem k razredni komunistični zavesti. Naloga narodnostnih avtonomij obstoji tako v utrjevanju države in komunističnega družabnega reda. Na boljševiski narodnostni politiki se porajajo nove narodne kulture; ker pa je bilo kulturno stanje teh narodov v

carski dobi silno nizko (v celem Turkmenistanu je bilo še 1925 le 25 turkmenskih žena, ki so znale brati in pisati), zato je poleg politične in kulturne osamosvojitve posameznih narodov morala začeti revolucionarna država z dviganjem splošne prosvete; s tem pa bodo s prvimi začetki ljudske izobrazbe avtonomni narodi vsesali tudi osnovne pojme komunizma in razredne usmerjenosti.

Ko je tako revolucionarna država z realizacijo socialističnega narodnostnega programa ugodila večinoma še podzavestnim težnjam posameznih narodov po narodnih in političnih pravicah, si je s tem postavila močno oporo za propagando revolucije. Tozadevno najvažnejši so večji narodi kot Ukrajinci, Georgijci, Uzbeki, Tatarji ali Kazaki. Njih kulturna višina, število, geografski in gospodarski pomen njih zemlje je povzročil, da je napram njim RSFSR deloma izvršila celo prelom z dosedanjim državnim pravom, ki po končani sevefnoameriški odepitveni vojni ni poznalo več prava secesije za posamezne kulturne in zgodovinske tradicije s kolikor toliko razvitimi državopravnimi tendencami, ki izvirajo večinoma iz zgodovinskega prava.

Za evropske pojme so te državopravne težnje šele v početkih. Leninistična narodnostna politika jih je iz principa uredila in postavila s tem še širšo osnovo za širjenje komunizma, obenem pa rešila že v naprej eventuelne narodnostne probleme bodočnosti. Radi vpliva komunistične stranke na javno življenje SSSR ima odepitveno pravo posameznih zveznih republik v bistvu samo deklarativni značaj; ali kljub temu ima ta, širjenju revolucionarnosti podrejena narodnostna politika močan zunanje politični značaj. Na eni strani teoretično: Manjšinski narodi v demokratskih državah in narodi v kolonijah naj uvidijo, da je možnost za realizacijo njihovih narodnostnih težnj edino v komunistični državi. Na drugi strani pa praktično proti omejenim državam, kjer prebivajo sonarodnja ljudstva, v zveznih republikah: Bela Rusija proti Poljski, Ukrajina proti Poljski in Rumuniji, Armenija proti Turčiji ali Turkmenistan proti Perziji.

Zgodovinsko-pravna podlaga je bila pri zveznih republikah popolnoma podrejena narodnostnim načelom. To vidimo najlepše v Srednji Aziji, kjer je bil razredni narodnostni moment, ki je naglasen že v ustanovitveni deklaraciji SSSR.

Ker cerkva leninizem radi svojega principijelnega stališča do vsake konfesije pri upravno-politični razdelitvi države ni upošteval, tvori podlaga za upravno razdelitev SSSR narodnost, poleg narodnosti pride do izraza še zemljepisni, gospodarski in zgodovinski moment.

Zevljepisni momenti se kažejo v vsej politični razdelitvi SSR, v najlepše pa v položaju in razmejitvi RSFSR. Od severnega Ledenege morja pa do Krima in Kavkaza, od Baltika do Pacifika in od Severnega tečaja do Zalajskega hrpta, to je skoro do

Ameriški topničar na nekem otoku Admiralske grupe na Pacifiku.

hrbta sveta v pamiškem gorskem sklopu, zavzema RSFSR dve tretjini površine vse SSSR. Schlessinger dobro primerja položaj RSFSR s položajem Prusije v Nemčiji. Zahodna meja RSFSR pritisaka v Leningradom na Baltik ter na Finsko, Estonijo in Latvijo. Nadaljnjo zahodno mejo SSSR, in to mejo proti eksponentoma Zahodne Evrope, proti Poljski in Rumuniji, pa tvorita Bela Rusija in Ukrajina. Bela Rusija in Ukrajina sta geopolitično usmerjeni proti Poljski in Rumuniji, pri čemer pa jima zaslanja hrbet kot neizbraten vrelac moči RSFSR. Na jugu vlada RSFSR na Krimu in preko Kubana do kavkaških slemen, s čimer oklepa Ukrajino tudi do juga in jo tako geopolitično popolnoma naveže na sebe. Ukrajina je tako iz zunanje političnih razlogov in radi teritorialnega položaja Krima in severnega Kavkaza popolnoma navezana na RSFSR in preko te na SSSR. S kavkaških slemen, s kaspijskih voda pa obvladuje RSFSR tudi položaj v Zakavkazju. Isto vlogo kakor Bela Rusija proti Poljski ali Ukrajina proti Rumuniji igra proti Perziji Turkmenistan. In na stikališču indobritskih in sovjetskih interesov, zlasti pri Afganistanu, pa sliči vloga Uzbekistana med Amu-Darjo in gornjim Sir-Darjo evropski Ukrajini. Podobno Ukrajini in Beli Rusiji se širi tudi v Srednji Aziji narodnostni in zgodovinski utemeljeni turkmenski in uzbeki vpliv preko državnih mej SSSR v Perzijo, Afganistan, Indijo in v Tairmsko kotlino. In analogno Ukrajini s Krima in Kavkaza, obvladuje RSFSR položaj proti Uzbekistanu s tjenšanskih poboj, kjer ima v svoji posesti Alaj in porečje Naryna.

Tako vidimo, da ni na ozemljih, kjer se križajo najvažnejši sovjetski interesi z interesi meščanskih sil, izpostavljena udarcev od zunaj RSFSR, pač pa zveze republike. Te pa morajo zavoljo svojega političnega razmerja do sosedov in pa radi komunističnega družabnega reda iskati oporo v 100 milijonov ljudi broječnem zaledju RSFSR. Pred opasnostjo naslonitve zveznih republik na nesovjetske sosedne pa čuva položaj RSFSR proti zveznim republikam, v zveznih republikah samih pa komunistična družabna orientacija, ki ne pozna kompromisa s demokratskimi, meščanskimi sosedmi; poleg tega pa še narodnostni in historično pravne aspiracije zveznih republik proti meščanskim sosedom, kot smo jih že omenili; Bela Rusija proti meščanskim sosedom, kot smo jih že omenili; Bela Rusija proti Poljski, Ukrajina proti Poljski in Rumuniji (Besarabija), Armenija proti Turčiji, Turkmenistan proti Perziji in Uzbekistan proti Afganistanu.

Ako pa združuje v SSR vse zvezne republike komunizem kot svetovno naziranje, in jih zevljepisni položaj usmerja proti meščanskim sosedom, se prav v isti smeri uveljavlja v toku zgodovine utrjeni gospodarski moment. Pri tem moramo upoštevati železno voljo današnjih voditeljev SSR gospodarsko osamosvojitvi in z vsakimi živimi ustvariti iz SSR gospodarsko edinicno in celino, ki bo bolj ameriška kakor USA, in kot taka samostojna in odločujoča gospodarska sila v svetovnem gospodarstvu, ter v tem svojstvu tudi motor svetovne revolucije.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani)

oklicana, minula pa je nedelja in ponedeljek in torek, Jožeta pa ni bilo več na izpregled. V sredo večer je šla k njemu, a ga ni bilo doma. Čakala je do enajstih, pa vse zaman. Vsa potra se je vrnila domov. Naslednje jutro ni šla na delo. Bila je bleda od neprespane počitnice. Spet je šla k Jožetu in srečala ga je pred hišo—z Vidom? Kaj to pomeni? Jože ji je povedal trpko resnico, da se bo poročil z Vido, kajti v to so ga prisilile posledice tistih večernih sprehodov v njeni odsotnosti. Marjetka mu je prisolila gorko zaščitnico, a Jože je ostal miren in videlo se mu je, da je imel obe rad.

Par dni po tistem dogodku sta bila Jože in Vida trikrat oklicana in še tisto nedeljo poročena v cerkvi na Viču. Marjetka je izvedela za to nakano in je šla v cerkev, da sama vidi, če je res vse to, ali če sanja. Strašno je zajokala in Vido zapretla z maščevanjem. Mladi par je srečno živel in Jožetova nevesta je bila pridno dekle. Kmalu pa je Jožeta začela peči vest, da je Marjetki storil silno krivico.

Poteklo je deset mesecev po poroki. Jože je večkrat videl Marjetko na trgu in vselej jo je boječe pozdravil. Ko je videl, da mu je odzdravila, je stopil k njej in ji dejal, da je nesrečno poročen, da Vida ni zanj, da je njej, Marjetki, storil krivico ter da jo še ljubi. Marjetka mu je verjela. Zopet sta se sestajala, kajti Marjetka se je docela spremenila. Spoznala je, da je bila že večkrat varana, zato se ni brigala, kaj kdo reče. Postala je hudobna, brezbržna, z Jožetom pa sta imela redne sestanke na skrivnih krajih.

Nekega dne jo je čakala dopisnica, na kateri je bilo zapisano, da mora priti k župniku. Brž se je odpravila tja in silovito župnik jo je opozoril, naj prekine razmerje s poročenim možikom in naj ne bo zakonolomka. Marjetka mu je hlanilo odgovorila, naj se ne briga za njene zadeve. Drugi dan je na trgu skočila v laze soprodaalki in jo obdoličila, da je ona povedala župniku o njenem razmerju, kajti nji edini je zaupala, da skrivnost. Poklicani redar je odvedel Marjetko v policijski urad, kjer so ji za kazen naložili izločenje pada. Prijela je za škap vode in jo zllpa po tleh, tako da se niso tla dva dni posušila. Medtem pa je bil Jože doma dober moč svojji ženi, a čim je bila Marjetka spet na sprostemu, sta se še nadalje sestajala ob večerih in delala naklepe, kako se bi on iznebil Vide.

Bilo je nekega lepega jesenskega dne, ko so sosedje slišali Vidin glas na pomoč. Sosedje so poklicale rešilni voz in zdravnik je ugotovil, da gre za resno obolenje bacila streptokokusa. Par dni pozneje je Vida v ljubljanski splošni bolnišnici izdihnila.

Kmalu po Vidini smrti sta se Jože in Marjetka spet sprehajala po ulicah. Marjetka je bila vsa srečna, ker je upala, da bo končno vendarle dosegla svoj cilj. Jože Stroček pa jo je ponovno varal in se zopet kmalu oženil z drugo, ki jo je poznal komaj nekaj tednov. Ampak v tem slučaju se je tudi on samega sebe varal, kajti dobil je ženo, ki je dobre tri mesece po poroki rodila dete. Marjetka pa je jokala in premišljevala nad svojo usodo.

Ella Puliz, 264.

Nemci se boje zaveznških letakov

Washington. (ONA).—Da ljudje berejo zaveznške letake, poročajo Nemci sami.

Poročilo agencije DNB pravi, da je bil neki Nemec v Schweinitzu obsojen na tri leta ječe, ker ni izročil letakov, spušenih po britanskih letalcih.

Nemško poročilo nadaljuje, da je celo širil vsebino med svojimi znanci. "Narodne groznje in strahovanje sovražnikov po radiu imajo namen, vplivati na miselnost in moralo nemškega ljudstva, ti letaki pa imajo namen povzročiti zmešnjavo.

Poročilo, ki pripoveduje o obsojbi Nemca, katerega ime je Max Scheibe, je opozarjalo na ukaz, izdan pred kratkim, ki svari vse, ki so našli sovražniške letake, da jih takoj predajo na najbližji policijski postaji.

Poročilo DNB, kot navedeno v poročilu OWI, pravi: "Ti, ki širijo sovražniške letake, ki jih čitajo ali pa širijo njih vsebino, spadajo v vrsto zlobnih klevetarjev, in kot taki morajo pričakovati hudo knzen za delo s sovražnikom."

Nemci v stiski za kovino

London. (ONA).—Poljski yiri poročajo, da so Nemci prepeljali 54.000.000 zlotov s Poljskega na Nemško v vojne namene.

Poročilo poljskega časopisa Dziennik Polski, je bilo srebro vzeto iz krakovske banke, prepeljano v Frankfurt in zamenjano s papirjem. Predvojnja vrednost zlota je znašala 19 centov.

Pri tem se zopet prikaže dejstvo, ki ga izraza že ustanovitvena deklaracija SSR in, po katerem so vse zvezne republike gospodarsko navezane druga na drugo. Poleg tega pa so vse republike gospodarsko zopet navezane na RSFSR; delno izjemno v tem tvori samo Ukrajina.

(Dalje prihodnjic.)

stopniki sporazumeli, da se vprašanje Trsta reši po vojni. Ti dve državi bosta izmenjali svoje zastopnike. Dogovor predvideva, da bo Badoglijeva vlada priznala vlado partizanov kot dejansko vlado Jugoslavije.

To znači, da se je Italija odvedala tistemu ozemlju, ki si ga je še nedavno lastila, katero ozemlje pa ni nji nikdar pripadalo. Dalmacija je slovenska že nad tisoč let, ne pa italijanska. Gotovo se Italija ne bi odpovedala temu ozemlju, ako ne bi prišlo do popolnega vojaškega poraza lanske poletje. Drugo je tudi to, da so jugoslovanski partizani pokazali odločno voljo in odpor, katerega morajo upoštevati vsi zavezniki.

Italija se je na podlagi dogovora odrekla tudi pravici do Reke. Tudi Reka ni italijanska, temveč slovenska oziroma hrvaška. Vsa reška okolica je izključno slovenska in slovenski kraji segajo domala do njenih predmestij. Tudi ves istrski polotok je slovenski, le v nekaterih obrežnih mestih je italijanski značaj, kateri pa bi kaj kmalu izgini, čim bi ti kraji prišli pod jugoslovansko državo.

Vsekakor pa predstavlja Trst mnogo bolj sporno vprašanje in zato so zastopniki obeh vlad pristali, da se to vprašanje reši po vojni. Tudi vsa tržaška okolica je slovenska, tako tudi vsa tržaška predmestja—Skedenj, Sv. Ivan itd. V mestu samem je na tisoče Slovencev, med tem ko je bila italijanska večina umetna. Zato bo najbolj pravično, da pride tudi to pomembno pristanišče pod Slovenijo oziroma Jugoslavijo.

Večini rojakov je dobro znano, kakšna grozodejstva so Italijani uganjali nad našim ljudstvom v Primorju. Naši ljudje so bili popolnoma brezpravni in brez vseh narodnih, kulturnih in socialnih pravic. Bili so postavljeni v sužnost, upajmo pa, da jim bo po tej vojni zasijalo solnce svobode in demokracije.

Najbolj pravilno bi bilo, da jugoslovanska vlada zahteva, da se postavi meja med njo in Italijo na stari avstro-laški črti, to je blizu Vidma (Udine), potem pa naj gre po sredi Jadranskega morja. Pravzaprav bi morala vsa Beneška Slovenija spadati pod Slovenijo v okviru federalizirane Jugoslavije.

Baš sedaj, ko leži Italija poražena na tleh, imajo Jugoslovani najlepšo priliko, da pridobijo vse oropano ozemlje nazaj, vse Italijane pa naj zapodijo iz Jugoslavije nazaj v Italijo. Ako dajo Italijanom kakšne koncesije v Jugoslaviji, bodo Italijani delali več en mir. Upam, da bo pri tem delu imel obilo uspeha SANS, kateremu je bila poverjena naloga, da vodi politično akcijo v prid našemu narodu v starem kraju, da po dolgem trpljenju končno dobi svoje pravice, katere mu gredo.

Tukaj ob Pacifiku imamo slabo vreme. Dežuje domala vsak dan in je bolj hladno kot gorko.

L. Zimmerman.

Posadka na ameriškem transportnem letalu nad zaveznško bazo v Burmi.

MIHAIL ARCIBAŠEV

SANIN

Poslovenil Stane Kračovec

(Nadaljevanje)

"Po mojem pa ni nič dobrega," se je oglasil Sanin.

"Kaj pravite... Pa narava?"

"Kaj se narava," je zamahnil z roko Sanin in se slabo smehljajal. "Saj to je samo moderno, da je narava popolna... V resnici je pa ona prav tako slaba kot človek; vsakdo od nas si lahko belo brez posebnega napenjanja možgan predstavlja stokrat boljše svet, kakor je ta... Zakaj bi ne bilo večno toplo, svetlo in vse en sam vrt, večno zelen in vesel?... Pa smisel?... Smisel seveda je... ni mogoče, da bi ga ne bilo, čisto enostavno zato, ker namen določa potek in razvoj stvari, brez namena more biti samo kaos. Toda ta namen leži izven našega življenja, v temeljih celega svetovja... To je razumljivo. Mi ne moremo biti njegov začetek in torej tudi ne moremo biti njegov konec. Naša naloga je čisto stranska, pomožna in očitno pasivna. S tem dejstvom da živimo, se izpolnjuje to, za kar smo namenjeni... Naše življenje je torej potrebno, toda tudi smrt je torej potrebna..."

"Komu?"

"Kako naj to vem?" se je zasmehal Sanin.

"In pa kaj me to briga!... Moje življenje — to so moji občutki, prijetni in neprijetni; kar je pa izven tega — vrage ž njimi!... Naj izdelajo tako ali tako hipotezo, vsaka ostane samo hipoteza in urediti življenje na njeni podlagi bi bilo neumno. Komur je treba, tisti naj se le muči s tem, jaz bom pa živel."

"Torej pijmo za to!" je predlagal Ivanov.

"Ali pa verujete v Boga?" je vprašal Pjotr Iljič in počasi obrnil v Saninu svoje motne oči: "Dandanes nihče ne veruje... niti v to ne verujejo, da je sploh mogoče verovati..."

"Jaz verujem v Boga," se je zopet zasmehal Sanin: "vera v Boga je ostala v meni od otroških let in ne čutim nobene potrebe, ne da bi se ž njo boril ne da bi jo utrjeval. To je koristnejše kot vse drugo: če je Bog, mu prinesem iskreno vero, če ga pa ni, mi je pa še boljše..."

"Toda življenje se gradi na podlagi vere ali nevere," je pripomnil Jurij.

"Ne," je stresel z glavo Sanin in njegov obraz se je nagubal v enakodušen, vesel smehljaj, "jaz ne gradim svojega življenja na podlagi tega."

"Na kakšni pa?" je utrujeno vprašal Jurij.

"A-a-a... ne smem več piti..." si je žalostno mislil in potegnil z roko po svojem mrzlem, potnem čelu.

Morda je Sanin kaj odgovoril, morda ne; Jurij ni slišal. Zavrtelo se mu je v glavi in za trenutek mu je postalo slabo.

"... verujem, da je Bog, toda vera biva v meni sama od sebe," je nadaljeval Sanin: "on biva ali pa ne, toda jaz ga ne poznam in ne poznam in ne vem, kaj potrebuje od mene... In kako bi to mogel vedeti tudi pri najbolj go-reči vrsti!... Bog je bog, ne pa človek in k njemu ni mogoče pristaviti nobenega človeškega merila. V njegovi ustvarjalni sili, ki jo vidimo, je vse: zlo, dobro, življenje, smrt, lepota, nesramnost... vse... in ker pri tem izgine vse, kar je določeno, vsak smisel in prihaja na dan kaos, potem iz tega sledi, da njegov smisel ni nikakor človeški smisel in njegovo dobro in zlo ni nikakoli človeško dobro in zlo... Naša definicija Boga bo vedno imela na sebi nekaj malikovalskega in vedno bomo opremijali svojega fetiša obrazom in z obleko, kar bo odgo-varjalo krajevnim klimatičnim pogojem... Nesmisel!"

"Tako je," je krehnil Ivanov. "Se strinjam!"

"Zakaj smo pa potem prav za prav za svetu?" je vprašal Jurij in nevoljen odmaknil svoj kozarec.

"Zakaj pa umiramo?"

"Eno vem," je odgovoril Sanin; "jaz živim in hočem, da bi ne bilo življenje zame trpljenje. Zato je treba predvsem zadovoljiti svoje naravne želje. Želje so vse: Kadar umro človeku želje, umre tudi njegovo življenje, če pa ubija želje — ubija sebe."

"Toda želje so lahko hudobne?"

"Mogoče."

"Kako pa potem?..."

"Prav tako," je prijazno odgovoril Sanin in pogledal Juriju v obraz s svojimi svetlimi, nepremičnimi očmi.

Ivanov je visoko dvignil obrvi, nezaupno pogledal Sanina in obmolknil. Molčal je tudi Jurij in bogve zakaj ga je bilo strah teh jasnih, svetlih oči in bogve zakaj se je trudil, da ne bi umaknil pogleda.

Nekaj trenutkov je bilo tiho in razločno je bilo čuti, kako se je na oknu zaletavala večša in trkala ob steklo. Pjotr Iljič je žalostno zma-jeval z glavo; povsili je svoj pijani obraz k umazanemu, politemu časopisu. Sanin se je ves čas smehljajal.

Jurija je to, neprestano smehljanje dražilo in obenem tudi vabilo.

"Kako ima prozorne oči!" je nehote mislil.

Sanin je hipoma vstal, odprl okno in izpustil večjo. Čudovito prijetno in lahko, kot da bi kdo zamahnil z velikimi, mehкими perutmi, je stopil v sobo val čistega, hladnega zraka.

"Da," je izpregovoril Ivanov v odgovor na svoje lastne misli: "ljudje so vsake vrste in to-rej zato pijmo!"

"Ne," je zmajal z glavo Jurij, "ne bom več pil."

"Z-zakaj?"

"Sploh malo pijem..."

Od žganja in soparnega zraka je Jurija že bolela glava in rad bi šel na zrak.

"Jaz grem," je rekel in vstal.

"Kam?... Izpijmo še!..."

"Ne, prav res moram..." je raztreseno od-govarjal Jurij in tipal, kje je čepica.

"No, adijo!"

Ko je že zapiral vrata, je slišal, kako je Sa-nin kljubovaje Pjotru Iljiču pravil: "Da, če ne bodete kakor otroci, toda saj otroci ne razloču-jejo dobrega in hudega, oni so samo odkrito-srčni... v tem je njih..."

Jurij je zaprl vrata in hipoma je vse utih-nilo.

Luna, lahka in svetla, je stala že visoko na nebu. Hladen zrak, vlažen od rose, je objel Jurija. Vse je bilo kakor stakano iz mesečine, lepo in sanjavo. Jurij je šel sam po ulicah, ki jih je obsevala luna, in bilo mu je čudno in težko misliti, da se nekje nahaja nema, črna so-ba, kjer leži na mizi rumeni in nepremični Semjonov.

Toda bogve zakaj ni mogel zopet priklicati onih težkih in strašnih misli, ki so se tako pred kratkim dušile celo njegovo dušo in prevlekale ves svet s črnim oblakom. Samo tih in žalo-sten je bil in rad bi neprtrgoma zrl v daljni mesec.

Ko je šel čez prazen trg, ki je bil pri luni vi-deti širok in čudovito gladek, je jel premišlje-vati o Saninu.

"Kakšen človek je to?" je vprašal in dolgo omahoval v dvomih.

Vesellilo ga je, da je našel človeka, ki ga on, Jurij, ni mogel takoj definirati in zato bi ga na vsak način rad slabo definiral.

(Se nadaljuje.)

THE BEGINNING OF AN INVASION

AS DIRECTED by a traffic policeman, an orderly line of landing craft, barrage balloons overhead, head for shore at the start of our successful invasion of the Jap-held Green Islands. In the background are warships and supply vessels. Official U. S. Navy photo.

pogledom. Neka bidarka se je bližala obrežju, toda sunkoviti veter jo je zopet in zopet odrival na morje. Mož v njej je vesljal bolj z močjo, nego s spretnostjo in čoln se je boril z veliko težavo na nemirnih valovih. Koogah se je zopet zatopil v delo in je rezbaril v oklo, ki jo je držal med svojimi kolena, hrbt-no plavut ribe, kakršna pač ni še nikoli plavala v morju.

"Prav gotovo je nekdo iz so-sednje vasi," je dejal. "Prihaja k meni, da ga poučim v rezbar-stvu. Zakaj mož je zelo neokre-ten. Nikoli se ne bo tega naučil."

"Nam-Bok je," je ponovila Bask-Wah-Wan. "Kako neki ne bi poznala svojega sina?" je za-vreščala. "In rečem in rečem: Nam-Bok je!"

"Mnogo poletij si zatrjevala baš to," je prikrito zabadala ena izmed žen. "Kadarkoli se je topil led na morju, si posedala na tem mestu in si stražila vse dolge dneve, in če se je le pribli-žal kak kanu, si dejala: 'to je Nam-Bok. Rečem pa ti, Bask-Wah-Wan, Nam-Bok je mrtev in mrlič se ne vračajo. V resnici je nemogoče, da bi se mrtvi po-vrnili.'"

"Nam-Bok!" je zakričala stara žena tako glasno in razločno, da so vsi vaščani začudeno zrli na njo. Z veliko težavo je vstala in se je zamajala preko peska navzdol. Spotaknila se je ob otro-ka, ki je ležal na solncu in mati njegova ga je tešila ter ošela

staro ženo. Ta pa se ni zmenila za to. Otroci so jo prehiteli. Ko se je mož v bidarki vedno bolj bližal obrežju in ko je malo manjkalo, da se ni s svojo ne-spretnostjo vred prevrnil v vo-do, so prihitele na obrežje tudi ženske. Koogah je odločil mre-ževo oklo in jim je sledil, težko se oprajoč na gorjajo. Ostali možkarji so po dva in dva leno homotali za njim.

Bidarka se je zaokrenila k zemlji in valovi bi jo bili kmalu napolnili z vodo, da ni skočil nag fanté v vodo in potisnil ri-le čolna na kopno. Mož v čolnu se je dvignil in v pogledu, ki ga je vrgel na zbrane vaščane, je ležalo veliko vprašanje. Preko rame mu je visela pisana volne-na jopica, umasana in zdelana, okoli vratu pa je imel zavezan rdeč robec tako, kakor ga nosijo mornarji. Na ostrizani glavi mu je čepela ribiška čepica, volnene hlače in težki čevlji pa so izpo-polnjevali opremo.

Vendar je kljub vsemu vzbujal čudovito pozornost pri teh primitivnih ribičih, živčih ob veliki delti Yukona, ki so vse svoje življenje preživotali ob Berinškem morju in ki so v vsem tem času imeli priliko videti sa-mo dva belca, uradnika za ljud-sko štetje in jezuitskega patra, ki je po nerodnosti semkaj zašel. Bili so reveži, zakaj v njihovi zemlji ni bilo zlata in belih mož ni bilo zaradi tega semkaj. Je pa tudi Yukon v tisočletjih nanosi-la toliko proda iz Alaske, da je

"MAJSKI GLAS"

edina slovenska revija, urejevana v korist delavčakoga gibanja

LETOŠNJA IZDAJA MAJSKEGA GLASA BO POSVEČENA JOŽETU ZAVERTNIKU

Peinalet let bo minilo, od kar je umrl. A njegovo delo živi! To bo pričal ta Majski glas!

NAROČITE GA ČIMVEČ IZVODOV

Cena za POSAMEZEN IZVOD je 35c

Za večja naročila so cene sledeče:

Table with 2 columns: Quantity and Price. 10 izstisov \$ 3.30, 50 izstisov \$14.50, 75 izstisov 4.80, 75 izstisov 21.00, 25 izstisov 7.75, 100 izstisov 27.00, 35 izstisov 10.50, 250 izstisov 85.00

Pošljite naročilo ko hitro mogoče!

Naročila pošljite na sledeči naslov:

PROLETAREC

2301 So. Lawndale Ave. - Chicago 23, Ill.

bilo morje tako plitvo, da se niso mogle ladje približati obrežju. Vlažna obal s svojimi otoki pač ni bila privlačna za ladje in bel-ce, in tako ti niti vedeli niso, da žive tu ljudje.

Rezbar Koogah se je hitro umaknil, spotaknil se ob svojo palico in telebnil na tla. "Nam-Bok!" je zaklical, ko se je ves preplašen pobiral s tal. "Nam-Bok, ki ga je veter vrgel na morje, se je vrnil!" Može in že-ne so strepetali in otroci so jim begali pod noge. Samo Opee-Kwan je ostal pogumen — kakor pač pristoji vaškemu poglavar-ju. Stopil je pred prišleca in je dolgo in resno strmel vanj.

"Nam-Bok je!" je spregovoril napolned. Njegove besede so bile tako prepričevalne, da so ženske od strahu zatulile in se še bolj pomaknile v ozadje.

Ustnice tujca so se čudno pregibale in njegov zarjavel vrat se je mučil z neizgovorjeni-mi besedami.

"La, la, Nam-Bok je," je pela Bask-Wah-Wan in mu je gleda-la v obraz. "Saj sem vedno go-ovorila, da se bo povrnil Nam-Bok."

"Da, to je Nam-Bok," se je vrnil," je dejal sedaj sam Nam-Bok. Dvignil je svojega čoln na b-darke in je tako stal "eno" nogo v čolnu, z drugo na kopnem. Zo-pet se je zvijal njegov vrat, ko je iskal pozabljenih besed. Ko pa so se mu vrnille besede v spo-min, so zvenele čudno in ustnice so se mučile, ko so izgovarjale goltnike. "Pozdravljeni, o brat-je," je dejal, "bratje iz starih časov, od takrat, ko me je veter s kopnega zapeljal!"

(Dalje prihodnjic.)

Razni mali oglasi

NA PRODAJ je 22-sobna hiša, moderna, kurjava, dober basement, ob jezeru. Stala je \$30,000, proda se za \$6,500. 45 mil od Chicago. Bi se lahko predelalo na več apartmentov. LOUIS I. BEHM Grays Lake, Ill. Phone 5151

TISKARNA S.N.P.J.

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, čarnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih...

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerna, unifakto delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov: SNPJ PRINTERY 2857-58 S. Lawndale Avenue - Chicago 23, Illinois TEL. ROCKWELL 4804

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konference se lahko naroči na list Prosveta in priložne druge, tri listi ali pet listov iz ene družine in eni naročniki. List Prosveta stane za vse članke, za člano ali nečlano \$5.00 za eno leto naročnine. Ker pa člani še plačajo prijavne stroške \$1.20 za letnik, se jim to priložilo k naročninam. Torej splošni strošek reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vada lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnjenje: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli pred od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj namamiti upravnistvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravnistvo enifati datum za to vsoto naročniku.

Table with 2 columns: Location and Price. Za Zdrul, drivo in Kanado \$6.00, Za Chicago in okolice je \$7.50. 1 tednik in 4.80, 1 tednik in 6.30, 2 tednika in 8.80, 2 tednika in 11.10, 3 tednika in 11.30, 3 tednika in 13.80, 4 tednika in 1.20, 4 tednika in 1.70, 5 tednikov in nil, 5 tednikov in 1.50. Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vada lastnina.

PROSVETA, SNPJ, 2857 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.

Priloženo pošljem naročnino za list Prosveto vsote \$

1. Ime Čl. družine št.

2. Naslov Čl. družine št.

3. Čl. družine št.

4. Čl. družine št.

5. Čl. družine št.

Ime Družine

Nov naročnik [] Star naročnik []

Laznivi Nam-Bok

Jack London

"Ali ni to bidarka? Pogledj, bidarka je in nekdo jo prav nerodno vodi k bregu!"

Stara Bask-Wah-Wan se je

vsa tresoča se od slabosti in go-rečnosti dvignila na kolena in zrla na morje.

"Nam-Bok je bil vedno neokre-ten z vesli," je mrmrala, za-senčila si je oči pred solncem in oprezovala preko srebrno se-blečiče vode. "Nam-Bok je bil vedno neroden. Še vem..."

Toda žene in otroci so se gla-sno smejali in v njihovem sme-hu je bil prikrit posmeh. Tišji in tišji je bil glas Bask-Wah-Wanse in končno so se ji ustnice samo nemo premikale.

Koogah je dvignil svojo osive-lo glavo od kosti, v katero je dolbel rezbarijo in ji je sledil s

AMBULANCE A VICTIM OF CASSINO FIGHTING

AN ABANDONED AMBULANCE still lying the Red Cross is reduced to wreckage as bombs explode near it in shattered Casino. The Germans, taking the initiative, have raided our lines, causing us to withdraw one and a half miles below Aprilia on the Anzio beachhead. There are indications that they are preparing for a large-scale attack. Italian troops have taken another height near Mt. Marrone.